

IMPERIUL AMERICAN ÎN DECLIN ȘI ÎN RETRAGERE

Istoria nu s-a „sfârșit”. În tratarea acestui capitol, martor principal a fost luat Francis Fukuyama, autorul celebrei cărți „Sfârșitul istoriei și ultimul om”, apărută în 1992. Potrivit judecății lui Fukuyama, istoria a pus în fața omenirii să aleagă una dintre cele două alternative posibile: sistemul capitalist sau cel comunist. În decembrie 1991, omenirea a optat pentru sistemul capitalist, cel de-al doilea ieșind din istorie.

Convingerea mea este opusă celei a lui Fukuyama, potrivit căreia, odată cu sfârșitul comunismului, s-a sfârșit și istoria, și anume că istoria nu se va sfârși decât odată cu omenirea. Ulterior, Fukuyama a abandonat conceptul din cartea amintită și într-o nouă carte, apărută în 2014, intitulată „Ordinea politică și declinul politic”, realizează o splendidă radiografie a lumii moderne de la Renașterea industrială (sf. Sec. XVIII-încep. Sec. XIX) la democrația și globalizarea din zilele noastre.

Imperiul american în declin. Nimeni nu afirmă că SUA ar fi pe marginea prăpastiei. Dar că este în declin și într-o îngrijorătoare criză de sistem o spun mai mulți. Este vorba de Paul Kennedy, Michael Mann, Henry Kissinger și mai ales Fukuyama, persoane de prim rang din mediul academic american. Fără nicio exagerare, „declinul politic” este la ordinea zilei în preocupările mediului academic american. În analiza critică a stării societății americane, Fukuyama pleacă de la constatarea incapacității instituțiilor statului de a se adapta la noile condiții. În ultimii 25 de ani sistemul de guvernare și administrare din SUA au cunoscut un proces de degradare. Instituțiile și relațiile sociale au rămas în urmă, devenind o frână în calea progresului. În SUA, cele trei ramuri ale puterii de stat - puterea executivă, adică guvernul, puterea legislativ-democratică, respectiv Congresul (Parlamentul) și puterea juridică, adică tribunalele - nu au acționat într-o concepție unitară.

În SUA din zilele noastre, tribunalele au acumulat asemenea puteri încât au substituit în bună măsură instituțiile guvernului. Atât cetățenii, cât și organizațiile private recurg la forța tribunalelor pentru promovarea unor drepturi și libertăți.

În SUA, grupurile de interese operează pe un front larg prin ceea ce se numește „lobby”. S-a născut o imensă industrie a „lobbysmului”. Aceasta încorporează oameni speciali calificați și cu mijloace financiare mari care încearcă să influențeze membrii guvernului, dar mai ales ai Congresului pentru a sprijini sau a se opune adoptării unor legi. Instituțiile impuse lumii de americani: F.M.I., Banca Mondială, O.N.U. și mai ales NATO încetinesc dezvoltarea lumii contemporane.

În actualul context politic mondial, Noua Ordine Mondială nu va mai fi doar opera SUA. Criza din Ucraina e o puternică dovadă. Dacă SUA nu sunt capabile să facă ordine în propria ogradă, cum să facă la scară planetară? E o absurditate să credem așa ceva. SUA au o puternică rivală în privința structurării Noii Ordini Mondiale în China. E firesc să se simtă amenințate. Elementele fundamentale de ordin intern ale declinului societății americane contemporane: starea deplorabilă a infrastructurii naționale, starea generală a învățământului american, care este neperformant, scăderea continuă a capacității de creație, inventivitate și competiție, creștere economică nesemnificativă.

Sunt și intelectuali cu bun simț care se ridică deasupra intereselor de grup. Interesele de grup sunt un cancer ce nu se poate elimina în totalitate, reprezintă una din cauzele importante ale declinului

Imperiului american contemporan. Nu se pot omite consecințele devastatoare ale costurilor exorbitante pentru supraînarmare ale guvernului american. Toate imperiile lumii s-au prăbușit din cauze interne.

A nu se uita acest amănunt de uriașă importanță. Realitatea ne obligă să n-o eludăm și s-o recunoaștem: supremația Occidentului este de domeniul trecutului. Ordinea mondială impusă de americani se destramă. Suntem deja într-o lume post-americană. Deși, cu profunde riscuri, singura soluție pentru ieșirea din imobilism și disfuncționalitate a societății americane este văzută de Fukuyama printr-o revoluție internă sau un cataclism exterior. La ora aceasta Imperiul este în retragere. Americanii s-au dovedit cea mai expansionistă națiune. Au privit și privesc Pământul ca pe o pradă ce li se cuvine, fapt ce ar necesita numeroase pagini spre a le înfățișa și face înțelese. O afirmație aparent șocantă: „Statele Unite ale Americii sunt creația Marii Britanii, adică opera englezilor”. Au făcut parte din familia „Coloniilor albe” înființate de emigranți, cu precădere din insulele britanice prin suprimarea populațiilor autohtone.

Din această categorie de „colonii” mai menționăm Canada, Australia și Noua Zeelandă. Devenite state de sine stătătoare, acestea s-au constituit în „civilizația anglo-saxonă” cu pretenții la dominația mondială, evident, sub conducerea absolută a Statelor Unite. Părinții fondatori ai SUA au fost englezi, irlandezi sau scoțieni. Războiul de secesiune (1861-1865) a deschis calea unei dezvoltări industriale colosale și a creat premisele expansiunii globale a SUA, s-au pus bazele unei formidabile industrii de război. Anii 1917, 1941 și 1947 au fost ani de referință în ceea ce privește manifestarea „expansionismului” american la scară globală.

După terminarea celui de-Al Doilea Război Mondial, americanii au ieșit extrem de puternici și bogați, fapt ce le-a permis să-și impună dominația asupra întregii lumi, mai puțin a „lagărului socialist” dominat de Rusia. Expansiunea spre Est a NATO s-a împotmolit în Ucraina. A forța cu orice preț extinderea ar fi un act de demență cu consecințe imprevizibile. Supraextinderea este o altă dimensiune a declinului societății americane contemporane.

Oare să fi fost peste puterea de înțelegere a celor ce răspund de destinul SUA faptul că, dispărând inamicul existențial al sistemului capitalist, lumea nu mai avea nevoie de „umbrela nucleară și de securitatea americană”?

Expansiunea spre alte orizonturi este, fără îndoială, o trăsătură esențială ce caracterizează o națiune cu vocație imperială. Explică întrucâtva modul de acțiune al SUA după încheierea Războiului Rece (1991).

Eșecurile în plan militar (Irak și Siria) la care se adaugă izbucnirea în 2008 a crizei economice explică de ce SUA sunt în declin și retragere pe front larg. Datoria publică a SUA, în 2014, a depășit 13 trilioane de dolari (13.000 miliarde dolari). În asemenea condiții e clar că SUA nu-și mai pot permite să mai domine lumea și nici nu mai au libertate de manevră.

Imperiul american va dispărea din cauze naturale, nu peste secole, ci în câteva decenii. Aceasta se va petrece când contradicțiile acumulate (numeroase și profunde) ale societății americane și nerezolvate vor ajunge la punctul sau masa critică, moment în care va avea loc explozia. Există „Doctrina retragerii”, aflată la baza strategiei naționale de securitate a SUA în cel de-al doilea mandat al președintelui Obama. Iată că această stare de fapt a ajuns să fie recunoscută și, mai mult chiar, să devină politică oficială de stat.

Se pare că americanii au început să se trezească la realitate. A început redeșteptarea, după cum evoluează lucrurile. Se poate spune că a început „perestroika” în variantă americană.

În SUA a început să se vorbească despre „sfârșitul Complexului Militar Industrial”. Nu americanii vor hotărâ soarta omenirii. A venit, într-adevăr, vremea ca americanii să-și redimensioneze ambițiile imperiale. Doctrina Bush care viza dominația totală a lumii de către SUA s-a dovedit falimentară.

FLORIAN GÂRZ

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*